

Rygmarvsprøve uden og med intrathekal (IT) behandling.

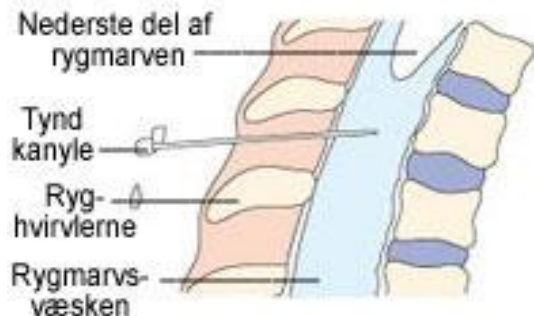
Hæmatologisk Afdeling, Sjællands Universitetshospital

Hvad er en rygmarvsprøve?

En rygmarvsprøve hedder på latin lumbalpunktur. En lumbalpunktur er en undersøgelse, hvor man går ind og tager lidt af rygmarvsvæsken ud med en tynd kanyle for at kunne undersøge om der f.eks. er infektion eller syge celler i væsken. Rygmarvsvæske er det samme som spinalvæske. Rygmarvsvæske findes i en hjernehindesæk, et hulrum som omgiver hjerne og rygmarv, hvor den har en beskyttende effekt på hjernen ved bevægelse. Rygmarvsvæsken har også en betydning for nervesystemets funktion. Rygmarvsvæsken dannes i det indre af hjernen som en klar væske.

Der er i alt 150 mL rygmarvsvæske omkring hjernen og rygmarven, og frisk væske dannes hele tiden.

Selve rygmarven er beskyttet af den omgivende rygsøjle og stopper lige over lænden. En lumbalpunktur bliver lavet i lænden, hvorfor der ikke er risiko for at ramme rygmarvens nerver, se figur 1.

Figur 1

Hvorfor laver man en lumbalpunktur?

Lumbalpunktur bruges som en vigtig del af udredningen af din sygdom:

- Den medvirker til at stille nøjagtig diagnose
- Kan have betydning for valg af behandling
- Foretages som kontrol under og efter et behandlingsforløb
- Medicin/kemoterapi kan indgives i rygmarvskanalen enten forebyggende eller som led i behandling

Hvilke forberedelser er der til en lumbalpunktur?

Før selve undersøgelsen skal du have taget blodprøver. Blodprøvesvarene siger noget om dit blods evne til at størkne. Måske kan det være nødvendigt, at du får en transfusion med blodplader inden lumbalpunkturen for at forebygge eventuel blødning.

Hvis du får blodfortyndende medicin

Fortæl os, hvis du får blodfortyndende medicin, da du eventuel skal holde pause op til fire dage før undersøgelsen.

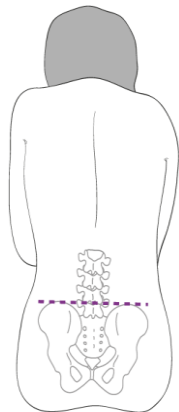
Lumbalpunkturen kan foregå på afdelingens sengeafsnit eller ambulatorie og udføres af afdelingens læger. Hvis du er meget nervøs, kan du bede om en beroligende tablet på dit afsnit inden undersøgelsen.

Hvordan foregår selve lumbalpunkturen?

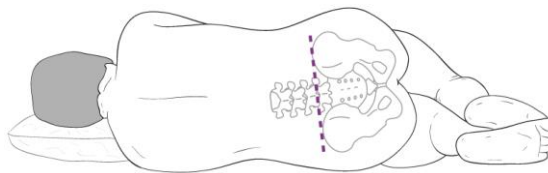
Selve lumbalpunkturen tager ca. 30 minutter afhængig af årsagen til undersøgelsen.

Du skal enten sidde foroverbøjet med støtte, eller liggende på siden med knæene trukket op under dig og hovedet bøjet ned mod brystet, se hhv. figur 2 og 3.

Både den siddende og liggende lumbalpunktur indebærer en krumning af ryggen og et bøj i hoften, og det er vigtigt, at du sidder eller ligger så behageligt som muligt.

Figur 2

Figur 3

Når den mest hensigtsmæssige stilling er fundet, kan undersøgelsen gå i gang. I enkelte tilfælde vil du blive lokalbedøvet, men oftest foretages undersøgelsen uden.

Når kanylen er placeret korrekt, vil rygmarvsvæsken dryppe ud, og der tages prøver fra til forskellige undersøgelser.

Der sættes efterfølgende et plaster over indstiksstedet, som skal sidde på i ca. 24 timer. Den lille åbning i huden "lukker" af sig selv.

Gør en lumbalpunktur ondt?

Ved placering af kanylen, kan det ske, at kanylen strejfer en såkaldt nerverod, hvilket kan give en strålende fornemmelse i et af benene. Det er ikke farligt, og fornemmelsen forsvinder igen med det samme.

Hvad sker der efter en lumbalpunktur?

- Du kan spise og drikke som vanligt, dog anbefales det at drikke 2-3 liter væske resten af dagen for at forebygge symptomer efter undersøgelsen.
- Nogle får hovedpine efter undersøgelsen. Sig det til sygeplejersken, så du kan få noget mildt smertestillende medicin.
- Du kan også få smerter omkring indstiksstedet. Her kan du også tage noget mildt smertestillende medicin.
- Der er også nogle, der bliver svimle og får kvalme i oprejst, gående og siddende stilling. Det er ufarligt. Du kan forebygge det ved at ligge ned.

Svar på undersøgelsen

Hvornår der er svar på prøverne afhænger af årsagen til lumbalpunkturen og varierer derfor. De første svar på prøverne kommer efter nogle få timer, mens andre svar kan tage flere dage. Det skyldes, at prøverne undersøges med forskellige analyser.

Spørg personalet hvornår svar kan ventes, hvis du ønsker besked herom, eller også vil resultaterne blive oplyst ved næste stuegang eller ambulante kontrol.

Hvis du skal have IT-behandling

IT står for IntraThecal. Intra betyder "indeni", og theca er det latinske ord for kranieskallen. Intrathecal behandling er altså en behandling, der gives til de strukturer, der ligger inde i kranieskallen, altså hjernen og hjernehindrerne.

Inden undersøgelsen går i gang, er det vigtigt, at du har været på toilettet ved behov.

Selve undersøgelsen er den samme som ved en almindelig lumbalpunktur.

Forskellen er bare, at efter rygmarsvæsken er taget ud til undersøgelse, gives der medicin gennem kanylen. **Efter endt IT-behandling skal du ligge fladt på ryggen 1 time.** Du kan evt. lytte til radio, se TV eller hvile dig.

Ring til os

Tlf. 47 32 48 00

Telefontid lægesekretær:

Hverdage kl. 8.00 - 14.45

Telefontid sygeplejerske:

Hverdage kl. 8.00 - 10.00

Efter kl. 14.45 eller ved akut opståede symptomer ring til:

Tlf. 47 32 48 58 - Afsnit L

Tlf. 47 32 48 86 - Afsni